ORGANIZACIJA NADZORA FINANCIJSKOG SUSTAVA U EUROPSKOJ UNIJI

Delija, Anđelina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:977972

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

ORGANIZACIJA NADZORA FINANCIJSKOG SUSTAVA U EUROPSKOJ UNIJI

Mentor:

Dr. sc. Roberto Ercegovac

Student:

Anđelina Delija

Split, kolovoz, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD 4

1.1.Definicija problema 4

1.2. Predmet istraživanja 4

1.3. Metoda istraživanja 5

1.4. Struktura rada 5

2. INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA NADZORA U EUROPSKOJ UNIJI 7

2.1. Organizacijska struktura 7

2.2. Jedinstveno tržište 9

2.3. Lamafalussy proces 10

2.4. Financijsko lobiranje i utjecaj ostalih sudionika 12

3. ULOGA EUROPSKE KOMISIJE 13

3.1. Glavne zadaće 13

3.2. Kako funkcionira Komisija 14

3.2.1. Načelo supsidijarnosti i proporcionalnosti 15

4. ULOGA CENTRALNE BANKE 16

4.1. Organizacija centralne banke 16

4.2. Europski sustav centralnih banaka 18

4.3. Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo 19

5. ESMA 20

5.1. Struktura ESMA-e 21

5.2. Kako funkcionira ESMA 21

6. OSTALA REGULATORNA TIJELA EUROPSKE UNIJE 22

6.1. Europski parlament 22

6.2. Europsko Vijeće 24

6.3. Sud Europske unije 24

6.4. Agencije EU-a 24

6.5. Odnos između Parlamenta, Vijeća i Komisije 25

6.6. Zastupljenost europskih institucija u internacionalnim financijskim institucijama 25

7. PRIMJENA REGULATORNIH TIJELA NA NACIONALNI FINANCIJSKI SUSTAV 27

ZAKLJUČAK 29

LITERATURA 31

POPIS PRILOGA 33

1. UVOD

1.1. Definicija problema

Svrha ovog rada je struktura organizacije nadzora financijskog sustava u Europskoj uniji. Pokušat će se dati odgovor kako glavne institucije financijskog sustava Europske unije donose odluke i kako te odluke primjenjuju na zemlje članice te kako to dalje utječe na ostale zemlje.

Naime, glavne institucije Europske unije za regulaciju imaju brojna pravila i međusobne odnose koji su jako komplicirani. Ti odnosi znače donošenje odluke koja bi na kraju mogla biti prihvaćena i postati zakon. Takav odnos koji postoji između institucija je Lamafalussy proces koji je jako bitan za sveukupno funkcioniranje Unije.

Financijska kriza koja se dogodila u Europi u rujnu 2008., a i u ostatku svijeta, pokazala nam je mnoge slabosti financijskog sustava. Mnoge europske vlade promicale su jaku liberalizaciju i deregulaciju tržišta misleći da će to ojačati europsku ekonomsku i monetarnu politiku. Nedostatak demokracije i transparentnosti u procesu odlučivanja na financijskom tržištu dovelo je do neformalnih udruženja koja dominiraju financijskim tržištem te procesom odlučivanja. Mnoge europske vlade zagovaraju upravo takvo rušenje sistema te ponovnu obnovu financijskog sustava. Dakle, žele više demokracije, transparentnosti te uključivanje javnosti. Upravo financijska kriza nudi tu mogućnost obnove financijske regulative.

1.2. Predmet istraživanja

Kao glavni problem ističe se to što zemlje članice zadržavaju i vode se po zakonima svojih država koje uz suradnju banaka, parlamenta i drugih nadzornih institucija dovode do velikog broja različitih zakona i neslaganja između država članica. Europska unija zagovara liberalizaciju financijskih usluga prema ugovoru iz Nice i Lisabona. Liberalizacija u Europi donosi snažnu kompentenciju s namjerom da snizi financijske troškove te poboljša alokaciju resursa i stavi Europu u svjetsku kompetenciju u financijskoj industriji. Kroz razvijen i kompliciran proces odlučivanja, financijska industrija ima jak utjecaj. Proces odlučivanja prolazi kroz jedinstveno tržište, Lamafalussy proces i europski parlament kao glavne dijelove,

dok potrošači i manji ulagači imaju mali utjecaj. Spora i nejednaka implementacija europskih zakona na države članica ima mnogo problema. Trošak regulacije i nadzora smatra se veoma visok i rizičan za domaću financijsku industriju zemalja članica. Zemlje se boje gubitka kontrole nad tržištem te njihove mogućnosti da se obrane od interesa velikih europskih konglomerata.

1.3. Metoda istraživanja

Pri analizi, izučavanju i primjeni pojedinih metoda u znanstveno - istraživačkom radu, dolazi se do zaključka da se najefektivniji znanstveni rezultati ne postižu dosljednom primjenom samo jedne metode, već dijalektičkim povezivanjem i odgovarajućom kombinacijom više takvih metoda.[1]

Sukladno tome koristit će se ove metode: metoda analize i sinteze, indukcije i dedukcije, metoda klasifikacije, deskripcije i kompilacije, metoda komparacije.

U teorijskom dijelu teksta koristit će se metode analize i sinteze gdje se analizom dolazi do jednostavnijih zaključaka, a sintezom povezujemo jednostavne stvari u složenije. Isto tako koristiti će se metoda indukcije kojom se od pojedinačnih činjenica dolazi do općeg suda, a metodom dedukcije se iz općih stavova izvode pojedinačni.

Nadalje, koristit će se metoda klasifikacije koja opće pojmove raščlanjuje na jednostavnije. Također će se koristit metoda deskripcije koja jednostavno opisuje činjenicu, predmete i procese, te metoda kompilacije koja predstavlja preuzmanje tuđih znanstveno istraživačkih radova, opažanja, mišljenja, stavova, zaključaka i spoznaja. U radu će se koristit domaća i strana literatura te već objavljeni znanstveni i stručni radovi na ovu i sličnu temu.

1.4. Struktura rada

Rad će s uvodom i zaključkom imati 8 poglavlja.

[1] Zelenika, R.: ''Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela'', Ekonomski fakultet Rijeka, Rijeka, 1998., (str. 322.)

U prvom, uvodnom dijelu rada definirat će se problem i opisati predmet istraživanja, te odrediti svrhu i cilj samog istraživanja, zatim znanstvene metode koje će biti korištene prilikom izrade rada te na kraju sama struktura rada.

U drugom dijelu, opisat će se sam instuticionalni poredak Europske unije, sve institucije koje su glavne u procesu odlučivanja i koje znače za razvoj i opstanak Europske unije. Isto tako opisat će se i proces donošenja odluka, kako nastaje i kako se provodi te koje institucije sudjeluju u procesu odlučivanja. I na kraju će se opisati samo tržište.

Treći dio govorit će o europskoj komisiji kao jednom, a sigurno i najvažnijem tijelu Europske unije. Kako Komisija utječe na druge institucije i kako ostale institucije utječu na nju te kako ona može utjecati na donošenje prijedloga a zatim i zakona.

Četvrti dio također će pojasniti centralnu banku kao glavnu instituciju za financijsko tržište. Njenu veličinu i strukturu same organizacije te kako ona može sudjelovati u procesu donošenja odluka i samoj financijskoj regulaciji i nadzoru.

Peti dio objašnjava utjecaj ESMA-e na Europsku uniju i na ostale institucije. Kako ona koordinira na financijskom tržištu te u suradnji sa financijskim institucijama u svijetu. Naposljetku, koju ulogu ima u procesu donošenja odluka.

Šesti dio rezerviran je za bolje upoznavanje ostalih regulatornih institucija Europske unije i koju ulogu zauzimaju u tome. Nabrojat će se sve ostale važne institucije i one koje su bitne za nadzorni dio Europske unije. Navest će se odnos koji održaje najvažnije institucije Parlament, Vijeće i Komisiju. Te ujedno i samu ulogu tih institucija u internacionalnim financijskim institucijama.

Sedmi dio prezentirat će primjenu regulatornih tijela na nacionalne financijske sustave. Kako se provedbene mjere prenose na nacionalni sustav i njegova primjena. Kako to utječe na zemlje članice i kako na Europsku uniju u cjelini.

Osmi dio i ujedno i posljedni je zaključak u kojem će se iznijeti sve bitne činjenice, stavovi i saznanja proistekli iz teorijskih i empirijskih istraživanja.

2. INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA NADZORA U EUROPSKOJ UNIJI

Europska unija je jedinstvena međunarodna organizacija, gospodarskog i političkog tipa, te broji 28 europskih država. Europska unija razvija se nakon drugog svjetskog rata. Razlog nastanka je u tom što se smatralo da će države izbjeći međusobne sukobe ako budu gospodarski ovisne jedna o drugoj. Godine 1958. nastaje Europska ekonomska zajednica (EEZ) koja broji svega 6 država: Belgija, Luxemburg, Njemačka, Francuska, Italija i Nizozemska. Danas je to golemo jedinstveno tržište koje se i dalje razvija. Pošto se više ne bavi samo gospodarskim pitanjima, već i raznim političkim sferama, 1993. godine mijenja ime u Europska unija.

2.1. Organizacijska struktura

Europska unija ima jedinstvenu institucijsku strukturu. Sve države članice su suverene, što bi značilo da zemlje članice predaju jedan dio odgovornosti odlučivanja institucijama koje su one odabrale demokratskim putem. Prema tome, sustav EU-a je negdje između potpunog saveznog sustava kakav postoji u Sjedinjenim Američkim Državama i sustava međuvladine suradnje kakav postoji u Ujedinjenim narodima.[2]

Svaki postupak Europske unije podržan je ugovorom kojeg svaka članica mora odobriti. To znači da je unija utemeljena na vladavini prava. Ugovori propisuju odnos unije i država članica, ciljeve unije, pravila kojih se moraju držati institucije te način donošenja odluka.

Zadnja dva ugovora se tiču upravo institucija i rada u institucijama. Ugovor iz Nice je reorganiziran institucionalni okvir nakon novog proširenja iz 2004. godine. On je potpisan 26. veljače 2001. godine, a stupa na snagu tek 2003. god. Drugi ugovor je iz Lisabona kojim su se promjenila pravila i metode glasovanja te je postavljen predsjednik Europskog vijeća i uvedene nove strukture. Potpisan je 13. prosinca 2007. godine, a stupa na snagu 2009. godine.

[2] Kako funkcionira europska unija, Europa 2020:Europska strategija rasta, 2014. g.

Slika 1: Institucije Europske unije

Izvor:https://www.google.hr/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF

8#q=institucije%20europske%20unije

Velik broj institucija obavlja i postupak donošenja i provođenja odluka Europske unije. Stoga se kao najvažnije institucije uzimaju: Europski parlament, Europsko vijeće, Vijeće europske unije i Europska komisija. Europski parlament predstavlja građane EU-a i njega izravno biraju građani. Europsko vijeće je skup država članica ili vlada država članica. Nadalje, Vijeće europske unije predstavlja vlade država članica. A Europska komisija predstavlja interese unije u cijelosti. Uloga Europskog vijeća je da definira politički smjer i prioritete unije. Dok europska komisija predlaže zakonovodstvo, a parlament i vijeće ga usvajaju. Komisija i države članice provode te zakone. Uniju ne treba stavljati u tradicionalnu trodiobu vlasti. Tako Craig i de Burca navode da ne treba ni pokušati smjestiti svaku od institucija Unije u jednu od kategorija diobe vlasti s obzirom na poslove koje obavljaju, „jer su neki od poslova, koji se u državi obavljaju u okviru jedne vlasti, u Uniji podijeljeni između različitih

institucija, na način koji čini nemogućim opisati bilo koju od njih kao isključivog zakonodavca ili primjerice egzekutor. „[3]

2.2. Jedinstveno tržište

Financijska liberalizacija tržišta postignuta je ugovorom iz Nice. Članak 51 navodi: „liberalizacija bankovnih i osiguravajućih usluga koje su povezane sa kretnjom kapitala bit će potaknute liberalizacijom kretnje kapitala“. [4]

Glavni zadatak liberalizacije tržišta je omogućiti jedinstveno tržište, ekonomsku i monetarnu uniju, konvergenciju ekonomskih performansi te visok stupanj kompetencije. Nadalje, društvo treba promicati zaštitu, poboljšavanje kvalitete okoliša, ekonomsku i socijalnu koheziju, solidarnost između država članica i povećati kvalitetu života. Ugovor iz Nice nam predstavlja kako trebaju biti organizirane financijske usluge i kretnja kapitala, jedinstveno tržište financijskih usluga. Kao prvo se navodi uklanjanje prepreka slobodnom kretanju ljudi, dobara, usluga i kapitala između država članica. Kompetencija se treba zaštititi na jedinstvenom tržištu. Potrebno je uzeti u obzir i zakone država članica za savršeno funkcioniranje država članica međusobno.

Slobodan protok financijskih usluga i dobara predočen je akcijskim planom financijskih usluga. On se temelji na tri glavne smjernice[5]:

- Postavljanje jedinstvenog tržišta u sve financijske usluge
- Maloprodajna tržišta učiniti otvorenim i sigurnim
- Jačanje pravila o bonitetnom nadzoru

Mjere koje su potrebne da bi se uspostavile gore navedene smjernice su dalje navedene. Prvotno je potrebno uspostaviti zajednički pravni okvir za lakšu integraciju prekograničnih vrijednosnih papira i zasebnih tržišta te sudjelovanje u manipulacijama. Smanjivanje troškova i vanjskih prepreka kako bi porastao kapital na razini cijele unije. Izrada dosljednog pravnog

[3] Craig, Paul, de Búrca, Gráinne, EU Law: Text, Cases, and Materials, Oxford University Press, Oxford, 1998., str. 49.
[4] Financial regulation in the european union, Myriam Vander Stichele, 2008.
[5] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:l24210

okvira za dodatne mirovinske fondove, uz bonitetni nadzor mirovinskih fondova. Pružanje pravne sigurnosti za trgovinu vrijednosni papira putem međunarodnih kolaterala. Te naposljetku stvaranje sigurnog i transparentnog okruženja za izvan granične ponude za preuzimanje. Nadalje, potrebno je osigurati informacije i transparentnost za potrošače financijskih usluga. Jačati maloprodajne financijske usluge što uključuje proceduru ispravka i sudsko riješavanje za klijente. Usklađivanje pravila za potrošače za određene financijske proizvode i osiguranje posrednika. I smanjenje plaćanja troškova u maloprodaji. Bankarstvo, osiguranje i osiguravajuće zakonovodstvo dovesti na viši standard. Rad na bonitetnom nadzoru financijskih konglomerata. Inicijativa za poboljšanje međusektorske rasprave i suradnja između tijela koji su od zajedničkih interesa.

Jedinstveno tržište je sve više prepoznato kao ključ budućem gospodarskom razvoju i poslovima. Isto tako je važno i za europsku globalnu premoć te je jedan od ključnih ciljeva Lisabonskog ugovora.

2.3. Lamafalussy proces

Glavni cilj stvaranja Lamafalussy procesa je promjena u zakonodavnom procesu, ubrzanje protoka neizbježnih zakona do stvarnih zakona EU-a. Baron Alexandre Lamafalussy, ugledni bankar i bivši predsjednik europskog monetarnog instituta, član Komisije, osnovao je odbor koji je odlučivao o tom problemu. Odbor je predložio proces od četiri razine u stvaranju zakona koji se odnosi na financijske usluge. Lamafalussy proces prati stvaranje pa sve do prihvaćanja te na kraju implementacije zakona na državu članicu. Različiti odbori se bave različitim razinama procesa te se države i njeni predstavnici konzultiraju na različitim razinama.

Prva razina procesa: ravija i usvaja financijske okvire zakona kojim se utvrđuju osnovni principi na kojima se temelji provedba vlasti. Zakonski okvir se prihvaća zajedničkom odlukom Vijeća i Parlamenta, nakon procesa konzultacija sa regulatornim povjerenstvima i odborima te nadzornim tijelima.

Druga razina procesa: provodi se set mjera nakon usvajanja financijskih smjernica. Bavi se političkim poteškoćama dizajna i implementacije mjera. Komisija se savjetuje od nadležnih

na trećoj razini o tehničkoj provedbi mjera. Nakon glasovanja prihvaća se mjera i tehnička provedba mjere se može usvojiti kroz propise EU te se može provoditi.

Treća razina procesa: pruža tehničku pomoć kod provedbe mjere na nacionalnu razinu. Cilj je da se osigura zajednička i jednostavna primjena, zajedničke smjernice koje nisu obvezujuće. Te da se osigura učinkovitija suradnja između nacionalnih supervizora. Odbor europskih bankovnih supervizora kroz recenzije i razmjenu informacija potiče nacionalnu suradnju.

Četvrta razina procesa: služi za ispravno i na vrijeme provođenje zakona na nacionalni sustav zemlje. Prijenos i primjena su motreni od Komisije, a prekršaji se daju europskom sudu pravde od strane Komisije.

	Bankarstvo	**Osiguranje i profesionalne mirovine**	**Vrijednosni papiri**
Regulacijski odbor (razina 2)	Europski bankarski odbor (EBC)	Europska osiguranja i mirovine odbora za rad (EIOPC)	Odbor europskih vrijednosnih papira (ESC)
Nadzorni odbor (razina 3)	Odbor nadzora europskog bakarstva(CEBS)	Odbor nadzora europskih osiguranja i mirovina za rad (CEIOPS)	Regulacija odbora europskih vrijednosnih papira (CESR)

Tablica 1: Organizacijska struktura nadzornih tijela i predstavnika država članica u Lamafalussy procesu

Izvor: Financial regulation in the european union, Myriam Vander Stichele, 2008.

2.4. Financijsko lobiranje i utjecaj ostalih sudionika

Lobiranje je poznat termin koji se veže za politiku u kojem se preko medija utječe na javno mnijenje. Za primjer možemo uzeti neke veće tvrtke koje svoj utjecaj koriste za donošenje zakona koji su u njihovom interesu.[6] Lobiranje je isto tako aktualno i u financijskim uslugama. U financijskoj industriji je postalo utjecajno od kad ima velike količine resursa da bi provela vlastita istraživanja kako bi provela svoje lobističke akcije i sudjelovanje u službenim postupcima savjetovanja. Lobiranje ulazi u proces donošenja odluka o financijskim uslugama i tržištu te može biti kroz službeni i neslužbeni kanal. Službeni je kroz javne konzultacije, dok su neslužbeni na zatvorenim sastancima između lobista i donosioca odluke.

Lobiranje u financijskoj industriji se javlja zbog kompleksnosti problema ili nedostatkom znanja te se tada konzultiraju sa stručnjacima. Često se događa da konzultacijom od strane stručnjaka Europska komisija promjeni mišljenje i donese skroz drugu odluku od dogovorene putem Lamafalussy procesa. Lobisti stvaraju pritisak državama u kojima su tako da ne žele kontrolirati ni nadgledati na državnom ni na europskom nivou, sve dok su oni kompetativni u odnosu na ostale zemlje. Neki članovi financijske industrije prijete državama da će otići ako oni prihvate zakone koji su oni smatrali preskupima.

Financijska industrija je lobiranje organizirala na mnogo različitih načina na EU nivou[7].

Poslovne firme ili udruge imaju mandat za lobiranje te uključuju donosioca odluka tvrtke u taj proces. Mnogi od njih imaju kontaktnu osobu u radnoj grupi EU komisije, u Lamafalussy procesu ili čak Vijeću. Na EU razini postoje organizacije lobija od kojih su neke općenite, a neke su povezane sa određenim financijskim podsektorima. Najpoznatije su: AMICE, BIPAR, CEA, EFRP, EALIC, EFBS, EFRP, EFAMA, EMF, ESBG, CRO Forum.

Velike financijske tvrtke lobiraju same pomoću vlastitih lobista. Tako što su glasnogovornici svojim podružnicama organizacije za vrijeme konzultacija, ali oni mogu isto tako naglasiti interese vlastite tvrtke. Odvjetnici i savjetnici mogu biti postavljeni od organizacije da štite njihove interese i ciljeve. Članovi parlamenta mogu biti traženi od lovaca na glave da postanu lobisti za industriju ili lobisti mogu biti izabrani za člana europskog parlamenta.

[6] Financial regulation in the european union, Myriam Vander Stichele, 2008.
[7] Financial regulation in the european union, Myriam Vander Stichele, 2008.

Europski financijski lobi je isto tako zastupljen na internacionalnoj razini kao i drugi lobiji većine zemalja, uključujući SAD.

3. ULOGA EUROPSKE KOMISIJE

Europska Komisija politički je neovisno izvršno tijelo EU-a. Jedina je odgovorna za izradu prijedolga za izradu novog zakonovodstva te provodi odluke Europskog parlamenta i Vijeća EU-a. [8]

Europska komisija se sastoji od 28 članova, po jedan iz svake zemlje članice. Jedan je predsjednik, sedam potpredsjednika te 20 povjerenika. Novi tim od 28 članova se odabire svako pet godina. Predsjednik Komisije se bira tako da Vijeće predlaže Parlamentu kandidata kojeg je odabrala kvalificirana većina i uzimajući u obzir izbore za Europski parlament. Tada izabrani predsjednik Komisije izabire Europski parlament na temelju glasova većine, znači najmanje 376 glasova od 751 glas. Zatim se odabiru ostali 27 članova, povjerenici i potpredsjednik, na temelju prijedloga država članica. Konačnu odluku donosi predsjednik i Vijeće te sve odobrava Parlament. Predsjednik je Jean-Claude Juncker te sadašnjoj vladi mandat traje do 31. listopada 2019. g.

Glavno sjedište Komisije je u Bruxellesu, a neke službe su smještene i u Luxembourgu. Svaka članica EU-a ima predstavništvo Komisije u svojoj zemlji te 139 delegacija diljem svijeta. Povjerenici se sastaju jednom tjedno u Bruxsellesu, najčešće je to srijeda. Dnevni red planira predsjednik. Dnevni red se temelji na programu rada Komisije. Sastanci nisu otvoreni za javnost, al su slobodni dnevni red i zapisnik. Komisija ima 23 000 članova osoblja koji rade u glavnim upravama i svaka ta glavna uprava je nadležna za svoje područje u politici.

3.1. Glavne zadaće

Glavne zadaće Komisije su[9]:

[8] https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-commission_hr
[9] http://ec.europa.eu/about/index_hr.htm

1. Predlaže novo zakonovodstvo

Komisija je jedina institucija koja sama predlaže zakone koji kasnije moraju biti odobreni od strane Parlamenta i Vijeća. Dakle, Komisija štiti interese građana EU-a na način da pomaže tamo gdje nacionalni sustav zemlje ne može pomoći. Ima niz stručnjaka i savjetuje se sa javnosti te na taj način pruža kvalitetan uvid u tehničke pojedinosti.

2. Upravlja politikama i dodjeljuje financijska sredstva EU-a

Zajedno sa Parlamentom i Vijećem, komisija određuje koji su prioriteti prilikom potrošnje sredstava. Ujedno izrađuje i godišnje proračune koji moraju biti odobreni od strane Parlamenta i Vijeća. Te isto nadgleda potrošnju sredstava i to pod nadzorom Revizorskog suda.

3. Provodi zakonovodstvo EU-a

Komisija zajedno sa Sudom Europske unije osigurava da budu na pravi način i u pravo vrijeme prisutna i ispunjena prava EU-a.

4. Predstavlja EU na međunarodnoj razini

Zadaća Komisije je da zastupa sve države članice u međunarodnim tijelima. To se posebno odnosi na humanitarne pomoći i trgovinske politike. U ime EU-a pregovara o sklapanju međunarodnih sporazuma.

3.2. Kako funkcionira Komisija

Kolektivno odlučivanje je načelo prema kojem Komisija funkcionira. Povjerenici zajednički donose odluke te su odgovorni pred Parlamentom. Svi povjerenici nose jednaku odgovornost za donešene odluke te su svi jednaki. Povjerenici mogu donositi sami odluke jedino u slučaju ako ih Komisija ovlasti za to, inače povjerenici nemaju ovlasti donositi sami odluke. U slučaju kad se da povjereniku ta ovlast, on preuzima svu političku i pravnu odgovornost u ime Komisije.

Predsjednikova uloga je da u skladu sa ugorovrima EU-a određuje smjer politike, povjerenicima dodjeljuje određeno područje politike i on može promjeniti raspored kad god hoće. Potpredsjednici su zamjenici predsjednika te oni određuju rad povjerenika u njemu dodjeljenom resoru.

Kolektivno odlučivanje osigurava visoku kvalitetu donešene odluke jer se konzultira svaki povjerenik i stručnjak po pitanju prijedloga. Nadalje, donosi neovisnost jer institucije nisu pod stranačkom prisilom. Te na posljetku, svi povjerenici dijele odgovornost čak i kada su odluke donesene glasovanjem većine.

3.2.1. Načelo supsidijarnosti i proporcionalnosti

Protokol načela supsidijarnosti i proporcionalnosti propisan je člankom 5 Ugovora o Europskoj uniji kako bi se odluke donosile što moguće bliže građanima. Svaka institucija EU-a je dužna poštivati i provoditi načela supsidijarnosti i proporcionalnosti kako je propisano u ugovoru. Komisija se treba konzultirati prije predlaganja pravnih akata. Ako se radi o izuzetnoj hitnosti, Komisija ne treba provesti konzultacije, ali će u tom slučaju trebati predložiti razloge. Nacrti zakonodavnog akta[10] podrazumijeva prijedloge Komisije, prijedloge država članica, prijedloge Europskog parlamenta, zahtjeve suda, preporuke Europske središnje banke i Europske investicijske banke, za donošenja zakonodavnog akta.

Komisija i Parlament su dužni proslijediti nacrte akata i njihove izmjene, dok Vijeće proslijeđuje nacrte koje su predložile države članice, a središnja banka ili investicijska banka te izmjenjene nacrte nacionalnim parlamentima.

Svaki nacrt mora sadržavati izjavu koja se slaže sa načelom supsidijarnosti i proporcionalnosti. Nacionalni parlament se može u roku od osam tjedana javiti i navesti zašto smatra da nacrt nije u skladu s načelom supsidijarnosti. Svaki nacionalni parlament ima dva glasa, a kad je dvodomni parlament tad ima jedan glas svaki. Kada kod glasovanja dođe do jedne trećine koja se ne slaže sa predloženim nacrtom, tada se nacrt preispituje. Institucije koje su donijele nacrt trebaju odlučiti hoće li ga proslijediti, izmjeniti ili povući, razloge su

[10] http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/111221-lisabonski-prociscena.pdf

dužni objasniti. Ako Komsija odluči proslijediti takav nacrt onda će se to proslijediti Parlamentu i Vijeću, koji će prije prvog čitanja ustanoviti da li je u skladu sa načelom. Ako 55 posto članova Parlamenta ili Vijeća ustanovi da nije u skladu nacrt se odbacuje. Sud pravde i Odbor regija su odgovorni da djeluju u slučaju kršenja načela supsidijarnosti i propocionalnosti.

4. ULOGA CENTRALNE BANKE

Europska centralna banka je središnja banka za 19 zemalja članica koje su usvojile euro. Ona je središnja institucija u monetarnoj uniji, koja je neovisna i samostalna od političkih tijela. Glavni cilj je održavanje stabilnosti cijena i očuvanje kupovne moći eura. Drugi dio koji centralna banka ispunjava je održavanje financijskog tržišta i regulacija i nadzor financijske inudstrije. Centralnu banku često povezuju i uspoređuju sa Europskim sustavom centralnih banaka kao što stoji u ugovoru iz Nice, članak 5. Europski sustav centralnih banaka sastoji se od centralnih banaka zemalja članica Europske unije.

4.1. Organizacija centralne banke

Glavno tijelo centralne banke je upravno vijeće koje je nadležno za donošenje odluka. Ono se sastoji od 6 članova izvršnog odbora i guverneri nacionalnih središnjih banaka 19 država EU.

Upravno vijeće zaduženo je za[11]:

- Obavljanje zadaća koje su zadane eurosustavu i njihovo usvajanje i lakša prilagodba.
- Stvaranje monetarne politike koja uključuje donošenje odluka vezanim za kamatne stope, monetrnom ponudom i ponudom pričuva.

[11] https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.hr.html

- Odgovornost vezana za nadzor banaka i donošenje odluka

Uprava se sastaje dva puta na mjesec u Frankfurtu na Majni. Svako 6 tjedana ocjenjuje se gospodarska i monetarna kretanja i sam stav o monetarnoj politici.

Izvršni odbor sastoji se od jednog predsjednika i potpredsjednika i još četiri člana. Sve članove izvršnog odbora izabire Vijeće.

Dužnosti odbora su:

- Pripremanje sjednica upravnog vijeća
- Provodi monetarnu politiku te daje upute nacionalnim bankama
- Upravlja svakodnevnim poslovima Europske centralne banke
- Postupa prema ovlastima koje mu ovlašćuje Upravno vijeće

Opće vijeće se sastoji od jednog predsjednika, potpredsjednika i 28 guvernera nacionalnih središnjih banaka država članica.

Dužnosti koje obavlja opće vijeće su[12]:

- Funkcija savjetovanja, prikupljanja statističkih informacija i priprema godišnjih izvješća za Europsku centralnu banku
- Računovodstveno evidentiranje i izvještavanje o poslovanju nacionalnih središnjih banaka
- Određuje uvjete zapošljavanja u ECB
- Utvrđivanje tečaja valuta, država članica izvan eurozone, prema euru

Nadzorni odbor se satoji od predsjednika i potpredsjednika, četiri člana ECB-a, predstavnici nacionalnih nadzornih tijela. Upravljački odbor pomaže Ndzornom odboru u njenom radu.

[12] https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.hr.html

4.2. Europski sustav centralnih banaka

Europska centralna banka svoj glavni mandat pronalazi u članku 105.2 ugovora iz Nice, koji u praksi znači financijska stabilnost tržišta i suradnja u kretnji kapitala i financijskim tokovima. ESCB je također dogovoran za kontrolu ponude novca, promicanje jednostavnijeg sustava otplate te upravljanje službenim deviznim rezervama zemalja članica. Člankom se predviđa da će mandat pridonijeti bonitetnom nadzoru kreditnih institucija i financijskom sustavu. Na temelju toga, Vijeće može, uz suglasnost Parlamenta dati centralnoj banci posebne zadatke na bonitetni nadzor banaka. Primarni cilj ESCB-a je stabilnost cijena. ESCB se ponaša po načelu otvorene tržišne ekonomije sa slobodnom konkurencijom, osigurava dovoljnu količinu resursa.

Glavni zadatak ESCB-a je da definira i provodi monetranu politiku Unije, provođenje deviznih operacija u skladu sa odredbama članka 111., držanje i upravljanje službenim inozemnim pričuvama članice, te promicanje nesmetanog funkcioniranja sustava plaćanja.

Europska centralna banka provodi mandat po sljedećim smjernicama[13]:

1. Nadzor financijske stabilnosti

Praćenje cikličkih i strukturnih kretnji u eurozoni bankarskog sustava te u drugim financijskim sutavima. Svrha toga je da se lakše procjene ranjivosti financijskog sutava, te se otklone potencijalni šokovi. Procjena se obavlja u suradnji s nacionalnim središnjim bankama EU-a i nadzornim tijelima. Oni su svi zastupljeni u nadzornom odboru Europske središnje banke. Rezultati ovih aktivnosti se objavljuju svake godine kao izvješće.

2. Pružanje savjeta

Europska centralna banka često daje savjete nadležnim tijelima na EU razini i nacionalnoj razini. Pridonosi svojoj tehničkoj stručnosti za projektiranje i utvrđivanje financijskih pravila. Isto tako ECB može dati savjet i na vlastitu inicijativu. ECB želi osigurati perspektivu financijske stabilnosti i da je uzeta u obzir. Savjete ECB daje kroz formalne konzultacije ili kroz sudjelovanje na forumima.

3. Poticanje suradnje između središnjih banaka i nadzornika u EU

[13] Financial regulation in the european union, Myriam Vander Stichele, 2008.

Uključuje česte razmjene informacija kao što se vidi kao preduvjet za održavanje financijske stabilnosti i u kriznim vremenima. To je učinjeno od strane Odbora za bankarstvo. To vodi do memoranduma o razumjevanju, koji je potpisan od strane nadležnih organa i koji povremeno pokazuju u svjetlu tržišnih i institucionalnih zbivanja.

ECB isto tako sjedi u neformalnom diskusijskom forumu, „Skupina tridesetorice“. To je internacionalno neformalno tijelo koje uključuje glavne šefove privatnih banaka i centralnih banaka, kao i članove akademija i internacionalnih financijskih institucija. Grupa pokušava poboljšati shvaćanje financijskih i ekonomskih problema. Stvorena je u Washington D.C. i održava 2 satanka godišnje.

U vrijeme krize 2008. godine, kada je došlo manjka nepovjerenja između banaka, uloga ECB-a i ESCB-a je bila krucijalna za održavanje likvidnosti financijskog tržišta. ECB je bila prva koja je omogućila likvidnost tržišta kada je trebalo. Ona je kroz različite faze krize, omogućavala likvidnost tržišta ponudom novca.

4.3. Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo

Europska bankarska regulativa je neovisno EU tijelo koje osigurava učinkovitu i dosljedna bonitetna regulacija te nadzor uz pomoć europskog bankarskog sustava.[14]

Glavni ciljevi su širenje integriteta i održavanje financijske stabilnosti EU-a, učinkovitost i funkcioniranje bankarskog sustava. Glavni smjer EBA-a je stvaranje jedinstvene financijske regulative te je primjenjivanje na nacionalne financijske sustave. Isto tako ima važnu ulogu u promicanju konvergencije i procjenjuje rizik i ranjivosti u bankarskom sektoru.

EBA-a je osnovana 01. siječnja 2011. g. kao dio Europskog sustava za financijski nadzor. Ona preuzima sve obaveze od prijašnjeg odbora za europski bankarski sustav.

Poslovi koji ulaze u mandat EBA-a su[15]:

- istražuje netočne i nepotpune primjene zakona na nacionalne vlasti

- donosi odluke koje su usmjerene na pojedina nadležna tijela ili financijske institucije u EU u izvanrednim situacijama

[14] http://www.eba.europa.eu/about-us;jsessionid=127DE18E6FBA6EF64ABAC72CBCC18B36
[15] http://www.eba.europa.eu/about-us/missions-and-tasks

- posrednik u rješavanju problema između nadležnih tijela

- savjetnik je Komisije, Vijeća i Parlamenta

- promiče transparentnost, jednostavnost i poštenje na tržištu zaštite potrošača financijskih usluga i proizvoda.

Kako bi obavljala ove ciljeve EBA mora postaviti niz regulatornih mjera i dokumenata koja uključuju smjernice, preporuke, izvješća.

Dva upravna tijela EBA-a su:

- odbor supervizora (BOS) kao glavno tijelo za donošenje odluka nadležnog tijela. To uključuje sve odluke donesene od EBA-e , usvajanje nacrta tehničkih standarda, smjernice, mišljenja i izvješća. Specifična pitanja vezana za riješavanje financijskih institucija su preneseni od BoS prema odboru rezolucije.

- uprava koja osigurava da nadležno tijelo obavlja svoje zadaće. On predlaže godišnji proračun, godišnji plan, program, plan osoblja i godišnje izvješće.

5. ESMA

Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište kapitala je neovisno tijelo EU-a čija je svrha poboljšati zaštitu ulagača i promicati stabilna i uređena financijska tržišta.[16]

Svrha osnivanja je de Larosiere izvješće za 2009. g. koje je pozvalo na uspostavu Europskog sustava financijskog nadzora. Počinje s radom 01. siječnja 2011. g. prema osnivačkim odredbama. Zamijenio je Odbor europskih regulatora za vrijednosne papire koji predstavlja tijela EU koja promovira dosljedan nadzor i daje savjete Europskoj komisiji.

[16] https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/esma_hr

5.1. Struktura ESMA-e

Sve političke odluke donosi Odbor nadzornih tijela te je odgovoran za rad ESMA-e. Članovi Odbora su čelnici 28 nacionalnih tijela, promatrači iz Islanda, Lihenštajna i Norveške, promatrači Europske komisije, po jedan predstavnik Europskog nadzornog tijela za bankarstvo, Europskog nadzornog tijela za osigurranje i strukovno mirovinsko osiguranje i Europskog odbora za sistemske rizike. Sastoji se od predsjednika, predstavnika nacionalnih nadzornih tijela i izaslanici Komisije i oni omogućuju rad ESMA-e na ispravan način.

5.2. Kako funkcionira ESMA

ESMA ima tri glavna cilja:

- Zaštita ulagača
- Uređena tržišta
- Financijska stabilnost

Prvi cilj, zaštita ulagača važna je zadaća ESMA-e. To se postiže promicanjem transparentnosti, jednostavnosti i pravednost na tržištu. Kako bi se omogućila jednaka razina usluga za sve potrošače, bez obzira na mjesto trošenja usluge, ESMA konstantno analizira i prikuplja izvješća te pridonosi jačanju zajedničkih pravila.

Nadalje, uređene tržišta promiču transparentnost, učinkovitost, promicanje integriteta i dobrog funkcioniranja tržišta i dobre tržišne infrastrukture. ESMA pridonosi stvaranju jedinstvenog pravilnika koji je primjenjiv na sve sudionike i stvaraju se ravnopravni uvjeti u EU.

I na posljetku financijska stabilnost, označava očuvanje financijske stabilnosti te je ključno konstantno praćenje trendova i da se prepoznaju mogući rizici i spriječe se. ESMA postiže to na način da provodi gospodarske analize tržišnih vrijednosnih papira i predviđanje tržišnih kretanja. Svoje spoznaje ESMA redovito izvještava.

Područja djelovanja kojima se ESMA bavi su[17]:

- Procjena rizika za ulagače, tržišta i financijsku stabilnost

[17] https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/esma_hr

- Dovršetak jedinstvenog pravila za financijska tržišta EU-a
- Promicanje standarzacije nadzornih praksi
- Izravni nadzor određenih financijskih tijela

6. OSTALA REGULATORNA TIJELA EUROPSKE UNIJE

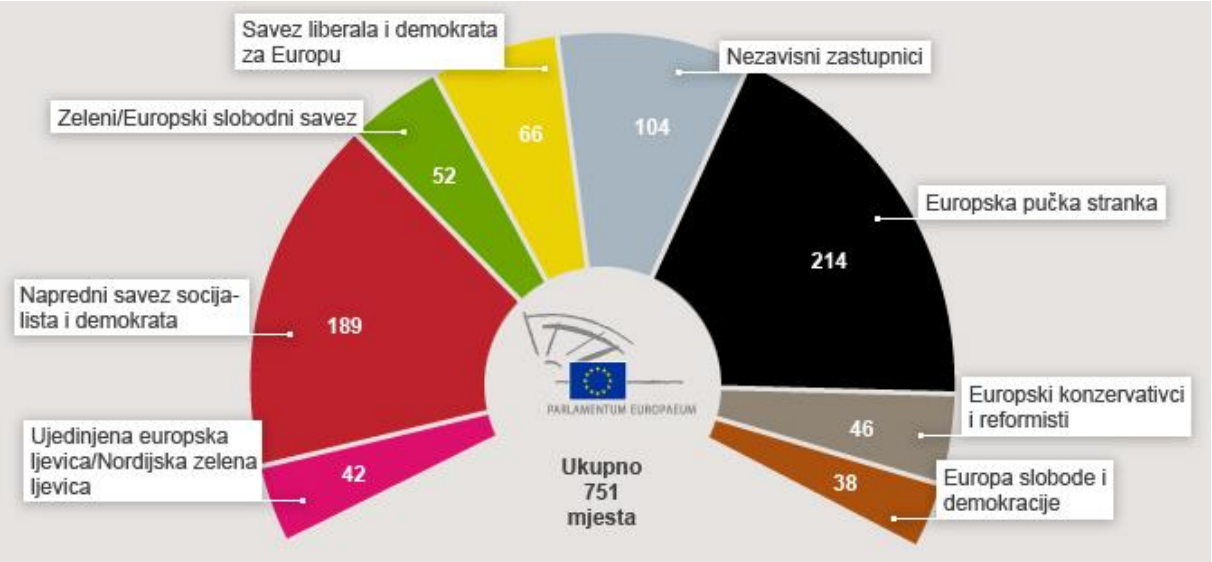
Kompleksna struktura odlučivanja i uključivanje raznih tijela na različitim razinama EU-a, donosi nam mnogo različitih institucija koje imaju svoju zadaću, pravac. Prije svega, najvažnija tri tijela su Parlament, Komisija i Vijeće EU-a, koji drže temelje strukture i odlučujućeg procesa.

6.1. Europski parlament

Europski parlament je izravno izabrano zakonodavno tijelo EU-a. zastupnike u Parlamentu biraju građani da predstavljaju glas naroda. Izbori su svako 5 godina. Sjedište Parlamenta je u Strasbourgu iako djeluje i u Bruxellesu i Luxembourgu. „Plenarne sjednice“[18] su glavna zasjedanja svih članova Parlamenta i događaju se 12 puta godišnje.

Mjesto u Parlamentu se dodjeljuje po državama članicama i broju stanovnika u zemlji. Hrvatska ima 11 zastupnika. Zastupnici su vezani za svoje političke stranke u zemlji primarnoj. Nacionalne stranke se povezuju u klubove u Parlamentu te većina zastupnika pripada jednoj od njih.

[18] Kako funkcionira europska unija, Europa 2020:Europska strategija rasta, 2014. g.

Slika 1: Raspodjela zastupničkih mjesta na izborima za europski parlament za 2014. g.
Izvor: results – elections2014.eu

Tri glavne uloge Parlamenta su:

- Zakonadavna vlast – postupak donošenja zakona se naziva postupak suodlučivanja[19] . vijeće i Parlament su u suodlučujućem odnosu te su ravnopravni u postupku odlučivanja i smatraju se aktima i Vijeća i Parlamenta. Komisija priprema prijedloge koji moraju prihvatiti i Vijeće i Parlament. Parlament daje dosta savjeta i njegovo odobrenje je potrebno za razne akte kao što su socijalno osiguranje, porezne odredbe u energiji i prometu. Također, Parlament preispituje rad Komisije tako da daje poticaj novim zakonima te traži od Komisije nove prijedloge.
- Nadzorna vlast – parlament nadzire ostale europske institucije. Članovi Komisije ne mogu biti izglasani bez Parlamenta. Komisija je politički odgovorna Parlamentu. Ona može tražiti od Komisije da istupi. Također, Parlament održava rasprave s predsjednikom Europske središnje banke o monetarnoj politici. Parlament nadzire i rad Vijeća. Te priprema svaki sastanak Europskog Vijeća.
- Proračunski nadzor – godišnji proračun donose zajedno Parlament i Vijeće, proračun ne stupa na snagu dok ga ne potpiše predsjednik Parlamenta. On i odobrava način na koji Komisija upravlja proračunom svake godine.

[19] Kako funkcionira europska unija, Europa 2020:Europska strategija rasta, 2014. g.

6.2. Europsko Vijeće

Europsko vijeće je tijelo koje povezuje sve glavne institucije EU-a na jednom mijestu. Sastaju se 4 puta godišnje kako bi odredili smjernice i politička djelovanja EU-a. Tijekom sastanaka Vijeće ne donosi zakone, već zaključke. Zaključci su zapravo glavne teme zadane Vijeću koje se moraju riješiti.

Predsjednik Vijeća je odgovoran za rad i za sazivanje sastanaka i za presjedavanje sastanaka. Također, predsjednik predstavlja Uniju prema vanjskom svijetu. Predsjednika odabire Vijeće na mandat od 2 do 2 i pol godine. Odluke se donose konsenzusom, ali i pravilom kvalificirane većine.

6.3. Sud Europske unije

Jedna od institucija Europske unije je i Sud. On je sačinjen od tri dijel, a to su Sud, Opći su i Službenički sud. On je odgovoran za tumačenje i primjenu zakona EU-a. Sud isto tako i provjerava zakonitosti djelovanja institucija i da li zemlje članice ispunjavaju svoj zadatak te tumači pravo na nacionalnim sudovima.

Sud EU-a se satoji od jednog sudca iz svake države članice i devet neovisnih odvjetnika. Opći sud se sastoji od jednog sudca iz svake države članice, a Službenički sud od sedam sudaca.

U ovlasti suda je da rješava sporove između zemalja, institucija, poduzeća i osoba. Sud Europske unije rješava zahtjeve nacionalnih sudova za prije donešenom odlukom, tužbe za poništenje, žalbe. Opći sud donosi odluke za poništenje zahtjeva koje podnose trgovačka društva i neke koja su pokrenula zemlje članice. Službenički sud daje odluke o sporovima između EU-a i njenih državnih službenika.

Sud donosi odluke na temelju dostavljenih predmeta. To su najčešće prethodno donesene odluke, tužbe zbog povrede, tužba radi poništenja i tužba zbog propusta.

6.4. Agencije EU-a

Europska Unija ima specijalizirane agencije koje omogućuju dobivanje informacija i savjeta institucijama, zemljama članicama i građanima.

Dakle, agencije su tijela, ne kao institucije EU-a i nisu pravne osobe. Imaju urede diljem Europe i mogu se baviti znanstvenim ili pravnim pitanjima. Neke agencije pomažu državama članicama u borbi protiv kriminala i korupcije. Obavljaju i posebne zadaće uvezi zajedničke vanjske i unutarnje politike.

6.4. Odnos između Parlamenta, Vijeća i Komisije

Parlament nema mogućnost da predlaže zakone, stoga Parlament predlaže Komisiji neke zakone. Komisija može odbiti te zahtjeve. Samo velikom većinom prolaze zahtjevi, ali je u praksi potrebna samo kvalificirana većina. Potrebno je puno kompromisa i pregovaranja među političkim strankama. [20]

Veza između Parlamenta i Vijeća i nije tako bliska, iako obje institucije imaju suodlučujuću snagu. Parlament pokušava neformalno utjecati na Vijeće tako da sudjeluje na neformalnim sastancima Vijeća i konferencijama.

Parlament želi imati veći uvid u kontrolu direktiva poslije zajdničkog odlučivanja, nakon što su zaključili da nedostaje demokracije u odlučivanju. Parlament može intervenirati kada Komisija ima problema tijekom implementacije, ali ona ne može ometati transport i kontrolu implementacija.

Države članice imaju bitnu ulogu u odlučivanju zbog toga što sudjeluju u različitim institucijama EU-a.

6.5. Zastupljenost europskih institucija u internacionalnim financijskim institucijama

EU i njene institucije zastupljene se na razne načine u sljedećim institucijama koje se bave financijskim uslugama, tržištima i stabilnošću.

Jedna od tih institucija je Međunarodni monetarni fond (MMF). U MMF-u Unija je zastupljena zbog svoji članica. Zemlje članice pripremaju sastanke za MMF tijekom

[20] Financial regulation in the european union, Myriam Vander Stichele, 2008.

neformalnih sastanaka ECOFIN-a. Europska komisija sudjeluje kao promatrač u upravnim tijelima MMF-a. zemlje članice kordiniraju svoje pozicije na gospodarskim i financijskim sastancima odbora. Koordinacija je nezadovoljavajuća, ali se poboljšala 2007. g. izborom predsjednika EURMMF za razdoblje od dvije godine. MMF je prije 2007. g. ima jako teško razdoblje. Naime, fond je bio oštećen tijekom krize u Aziji 1997. Te u Turskoj i Argentini 2000. g. te nitko nije imao potrebu za njegovom pomoći. Sve se to mjenja dolaskom nove krize i kada mnoge zemlje nisu znale što učiniti. Tada jedino MMF je imao dovoljno stručnosti i znanja te je ponovno postao jedan od glavnih tijela.

Nadalje, zemlje članice isto tako predstavljaju EU Svjetskoj banci. Povjerenik za Ekonomske i monetarne poslove sudjeluje kao promatrač u razvojnom odboru Svjetske banke, dok je povjerenik za razvoj i humanitarnu pomoć kao njegov zamjenik. Sub-saharska Afrika često je fokus i tu su usmjerene suradnje Svjetske banke i Komisije, isto kao i kod mediterana. Zajedno sa EIB-om i drugim međunarodnim institucijama Svjetska banka sudjeluje u različitim memorandumima o razumjevanju za mediteranske zemlje. Unija je značajan donator svjetskoj banci s prilozima od pola milijarde eura godišnje.

G-7 je zajednica od 7 zemalja, velike ekonomske moći koje se sastaju tijekom ECOFIN-ovih susreta. Predsjednik Europske komisije je član G-8 . Prije samog sastanka G-8 , susretu ministara financija G-8 prisustvovala je Komisija i Rusija. Ministri financija sastali su se još tri puta. Komisija i Rusija su bile prisutne samo za neke točke dnevnog reda. Centralna banka sudjeluje na sastancima G-7 i između ostaloga i zbog upoznavanja eura. G-7 se sureće i riješava probleme koji su važni za zajednicu, Komisija želi sudjelovati na sastancima i želi Uniju približiti sastancima G-7. Sastanak sazvan od francuskog predsjednika, dana 05. 10. 2008., sve članice EU-a koje su u G-7 za pripremu za nadolazeći sastanak. Tada je izjavio neke mjere koje nisu bile provedene i uvažene do kraja. Takvi sastanci su prijetnja za zemlje koje nisu članice EU-a na financijskom tržištu, zbog straha od isključivanja.

Financijski stabilizacijski forum je osnovan nakon krize u Aziji 1999. god. Cilj osnivanja je otkrivanje ranjivosti financijskog tržišta, promicanje stabilnosti i internacionalna kooperacija. Samo je 12 zemalja koje sudjeluju u FSF-u, od toga je 5 europskih. Različita tijela i institucije sudjeluju isto tako. Mnogo više zemalja će biti uključeno iako se neće formalno znati ni tko ni kako. Komisija ne sudjeluje u FSF-u iako ima glavnu ulogu u financijskoj stabilnosti.[21]

[21] Financial regulation in the european union, Myriam Vander Stichele, 2008.

G-20 je neformalna organizacija koja je osnovana u kasnih 90-ih, zbog potrebe za raspravom između industrijskih i zemalja u nastajanju tržišta. Stvara se trend koji bi omogućio G-20 glavnu ulogu i polako izbacio G-8 iz igre. Članovi G-20 su misinstri financija i guvrneri centralnih banka 19 zemalja i G-7. Ostali članovi su Argentina, Brazil, Kina, Indija, Indonezija, Meksiko, Saudijska Arabija i Južna Afrika. Reprezentacija Europske komisije je ograničena. Sudjeluje na sastancima na razini poslanika i na radionicama u sklopu izaslanstva predsjedništva EU-a. u slučaju da se poveća ugled G-20, utjecaj EU-a će postati malen.

Europska zajednica nije formalno zastupljena u većini regionalnih razvojnih banka, ali je zastupljena u Europskoj banci za obnovu i razvoj, gdje je dioničar.

OECD-ov odbor za ekonomiju se bavi mnogim monetarnim i financijskim pitanjima. Europska komisija ima pravo sudjelovati u radu OECD-a, ima puno pravo, osim prava odlučivanja.

7. PRIMJENA REGULATORNIH TIJELA NA NACIONALNI FINANCIJSKI SUSTAV

Nakon što su donijele direktive i provedbene mjere na EU razini, nacionalni regulatori su odgovorni za provedbu. Ako Komisija odluči da su provedbene mjere u skladu sa propisima mogu se početi primjenjivati na zemlje. Država članica ne može ići dalje od zakona EU-a , samo ako je dopuštena direktivama i ne smije proturiječiti zakonima EU-a. EU nema nadležnost nad svim financijskim propisima, npr. nema nad regulacijom hipotekarnih kredita.

Nadležnost za sve financijske usluge na razini zemalja članica ostaje ista sve dok postoji liberalizacija na financijskih usluga u EU. Ugovor EU ne predviđa zakonske kompentencije na europskoj razini, stoga to se treba organizirati na nacionalnoj razini.

Nekoliko ugovora i instrumenata je postavljeno kako bi se koordinirali nadzori državnih tijela. Kordinacija je dobrovoljna, s obzirom nepostojanja mandata u EU, s pogledom na nadzor banaka na prekograničnim aktivnostima.[22]

[22] Financial regulation in the european union, Myriam Vander Stichele, 2008.

Dana 01. 06. 2008. došlo je do potpisivanja dobrovoljnog memoranduma o razmjenjivanju o suradnji između financijskih nadzornih tijela, središnje banke i financijskih ministarstava EU-a, o međunarodnoj financijskoj stabilnosti.[23] Taj je memorandum potpisan od strane 118 institucija u 27 zemalja EU-a. i on nije pravno obvezujući. Memorandum sadrži zajedničke principe, kao i riješenja za uključivanje svih relevantnih državnih institucija u slučaj međunarodne financijske krize, dok još uvijek poštuje zakone nadležnih tijela.

Šezdeset načela memoranduma govore o: važnosti privatnog rješavanja, upravljanjem krize koji uzima u obzir i druge zemlje, dijeljenje potencijalnih fiskalnih opterećenja dok je još normalno vrijeme, kordinacija javne komunikacije u najvećoj mogućoj mjeri. Provedba ovog memoranduma se prati od strane gospodarskog i financijskog odbora. Tijekom nemira i financijskih turbulencija tijekom 2008. God., financijska slabost dobrovoljne kordinacijske strukture postala jasna. Mnoge vlade su prvo posegnule za nacionalnim mjerama prije nego se koordinira dogovor na sastanku ECOFIN-a.

Neki smatraju da se sporo i nedosljeno provode direktive EU-a na nacionalnoj razini, dok drugi ukazuju na nedostatak europskih direktiva i procesa EU-a, jer nisu sposobni za izbjegavanje financijske i gospodarske krize. Iako još uvijek ne postoji zakon legalni ni politička volja da se stvori zajednički nadzorni instrument, postoji pokušaj ujedinjena nadzora međunarodnih banaka, osiguravajućih društava i ostalih financijskih instrumenata. Naime, glavne zemlje se boje gubitka moći nad ostalim zemljama i gubitka moći odlučivanja nad njima. Komisija je stvorila grupu o međunarodnom nadzoru financija kako bi našla rješenje problem.

Komisijski direktor za ekonomske i finanacijske poslove je odgovoran za zastupljenost Komisije u međunarodnim financijskim institucijama. Ekonomski i financijski odbor je odgovoran za koordinaciju između država članica i međunarodnih institucija.

Europska unija na svjetskom financijskom tržištu im jaku konkurenciju sa SAD-om, Kinom i ostalim jakim zemljama. Sukladno svojim odredbama i pravilima Europska unija treba ojačati politiku institucija i zastupljenost u svjetkim institucijama.

[23] http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2008/080618_MoU.pdf

ZAKLJUČAK

Financijska kriza u 2008. g. pokazala je mnoge slabosti Europske unije. Mnoge smjerove koji su bile podržavani od vlada članica na kraju nisu pokazali rezultate. Europske institucije imaju međusobne jako isprepletene odnose te se moraju konzultirati i obavještavati te i tražiti odobrenja za željene ciljeve. Europska Komisija je jako važna kao i države članice kada se radi o regulaciji na razini EU. Sa zajedničkim odlučivanjem Parlamenta i Vijeća i Komisije oni postaju najvažniji subjekti tržišta. Kontroliraju financijsko tržište te ga reguliraju donoseći i predlažući zakone.

I države članice imaju svoj utjecaj na regulaciju i nazor financijskog tržišta i sustava zajedno sa centralnim bankama. Znači uspostaviti komunikaciju sa nadzorom na nacionalnom nivou, centralnom bankom i predstavnicima regulatora na internacionalnomm nivou. Centralna banka će možda u budućnosti imati značajniju ulogu, ali za sada ostaje samo na nacionalnom nivou.

Europski zakoni se primjenjuju na nacionalnoj razini, ali i dalje ostaje nacionalni zakonik koji se samo prilagodi europskom prilikom pristupanja. Mnoge zemlje, kao što se i dogodilo za vrijeme krize, najprije posežu za nacionalnim mjerama. Ne postoje sva jednaka regulativna uredba te to može dovesti do niza nejasnoća. Sud Europske unije bavi se nepravilnostima i tužbama koje nisu pravo dosuđene.

Europska unija je utemeljena na ugovorima te je to vladavina prava. Sve zemlje članice moraju poštovati odredbe ugovora i primjenivati načela Europske unije. Unija je zaslužna za liberalizaciju tržišta, slobodnom protoku ljudi kroz sve države unije, njihovo djelovanje lobodno na svim područjima unije i trgovanje na svim područjima unije. Za vrijeme krize liberalizacija tržišta pokazala je da to i nije baš najbolje. Što su neke vlade više zagovarale potpunu slobodu tržišta to je kriza jačala i produbljivala se Europi.

Protok informacija i donošenje odluka između institucija je najbitnija stavka Europske unije. Kao što je već rečeno, tri glavne institucije međusobno donose odluke uz pomoć i savjete preostalih institucija. Svaka institucija ima svoju ulogu u procesu i svaka institucija je ključna i korak kako bi se moglo doći do krajnje pravedne i zadovoljavajuće odluke.

Nakon donošenja odluke one se implemetiraju na nacionalne sutave država članica. Takav proces je zahtjevan te je potrebno pratiti odredbe i načela europske unije, a ujedno ne narušavati vlastiti zakonodavni sustav. Zbog toga zemlje moraju dobro uskladiti zakone, ali i prilikom provedbe zakona pomažu im razne institucije Europske unije.

Prethodna kriza nam je pokazala dosta slabosti tržišta te pogodila najslabije točke sustava kao što su nedostatk regulacije kreditnog rejtinga i nedostatak kapitala. Dok je kriza rušila sustav, ujedno je i pokazala krucijalne probleme kojima se treba pozabaviti te ih poboljšati kako bi u buduće mogli učiniti sustav bar još malo savršenijim.

LITERATURA:

1. Ben S. Bernake (1983): "Nonmonetary Effecs of the financial Crisis in the Propagation of the Greate Depression", American Economic Rewiev

2. De Juan, A. (1995): The Roots of Banking Crisis: Micro-economic Issues and Issues of Supervision and Regulation, Washington: Inter-American Development bank

3. Duncan A., : The lamfalussy process and eu bank regulation: another step on the road to paneuropean regulation?

4. International Monetary Fund (2014), Global financial stability report, Washington DC

5. Leko, V., Božina, L. (2005): "Novac, bankarstvo i financijske tržišta", Adverta, Zagreb

6. Mishkin, F.S., Eakins, S.G. (2005): "Financijske institucije i tržišta", Mate d.o.o., Zagreb

7. Myriam Vander Stichele,(2008.): Financial regulation in the european union

8. Zelenika, R. (1998): "Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela", Ekonomski fakultet Rijeka, Rijeka

9. https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/esma_hr

10. https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.hr.html

11.http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/111221-lisabonski-prociscena.pdf

POPIS PRILOGA

Slika 1: Institucije Europske unije

Slika 2: Raspodjela mjesta zastupnika za izbore za parlament 2014.

Tablica 1: Organizacijska struktura nadzornih tijela i predstavnika država članica u Lamafalussy procesu